

GESTA – ZÁKLADNÍ INFORMACE

Co jsou gesta? Vycházejí z obsahové podstaty daného slova, znázorňují osoby, činnosti, předměty, barvy, zvířata apod. Vizualizují mluvené slovo.

Proč používat gesta? Podporují řečovou aktivitu dětí, které nemluví nebo ještě nemluví. Rozvíjejí aktivní slovní zásobu a porozumění. Usnadňují tvoření jednoduchých vět, otázek a odpovědí. Gesta pomáhají odbourávat možnou frustraci u dětí, které stále ještě nemluví. Pozitivně posilují schopnost sdělovat a komunikovat.

Kdy s gesty začít? Děti začínají používat přirozená gesta v období 8.–9. měsíce života. Pomocí gest však můžete začít komunikovat kdykoliv, kdy dítě na základě svých zkušeností smysluplně pochopí význam a použití gesta.

Vliv gest a znaků v přirozeném rozvoji řeči. Gesta v každém případě podporují mluvenou řeč. Pohyb a vizualizace podněcuje mluvené slovo a rozvíjí expresi řeči. Gesta podporují výstavbu základních gramatických struktur a zlepšují kognitivní schopnosti dětí.

Jak s gesty pracovat? Při používání gest je dobré dodržovat několik doporučení:

- gesta doprovázejte mimikou obličeje
- podporujte gesto pohybem těla
- přiřazujte gesto vždy k určitému předmětu, k dané situaci
- doprovázejte gesto zvukem, citoslovcem nebo mluveným slovem
- využijte gesta při říkankách, písničkách a jednoduchých pohádkách

A. ZVÍŘATA

- 1. myš**
ukazováček běží přes dlaň druhé ruky směrem od těla
- 2. liška**
zvednuté prsty před tělem naznačují „zametání“ liščím ohonem
- 3. kočka**
spojené prsty naznačují pod nosem kočičí vousy
- 4. králík/zajíc**
obě ruce na hlavě klopi prsty dopředu
- 5. beran**
palce ke spánkům a prsty v pěst, kruhovým pohybem naznačit rohy
- 6. kůň**
ruka kolmo od čela směrem dolů k bradě naznačuje profil koňské hlavy
- 7. kachna/husa**
ruce u těla střídavým pohybem naznačují houpavou chůzi
- 8. kráva**
ruka v pěst kromě malíčku a palce ke spánkům, pohyb rukou vzhůru od těla
- 9. kuře/slepice**
ruka před tělem, ukazováček naznačuje zobání
- 10. kohout**
ruka v pěst kromě palce a malíčku, palec se dotkne čela a naznačuje kohoutí hřebínek
- 11. pes**
ruka vedle těla, zavíráním a otvíráním prstů naznačuje štěkání
- 12. prase**
otevřená dlaň protahuje nos od obličeje
- 13. žába**
prsty ťuknou do dlaně druhé ruky a odskočí
- 14. koza**
pokrčené prsty se od spánků pohybují k bradě, dotknou se a naznačí bradku
- 15. slon**
sevřená dlaň od nosu naznačuje sloní chobot
- 16. motýl**
ruce zkřížené před tělem, prsty naznačují pohyb křídel
- 17. brouk/lézt**
prsty jedné ruky lezou po hřbetu druhé ruky
- 18. čáp**
předpažené ruce klapou před tělem
- 19. moucha/včela**
ukazováček naznačuje krouživý pohyb směrem vzhůru
- 20. had**
ruka provede vlnovitý pohyb směrem od těla
- 21. ryba**
hrany malíčků se dotýkají tváří a naznačují pohyb žaber
- 22. pták**
obě ruce pokrčené v lokti naznačují pohyb ptačích křídel
- 23. opice**
dlaň jedné ruky poklepává na temeni hlavy, druhá ruka na bradě

B. ČINNOSTI

24. **běžet**
ruce podél těla střídavě krouží
25. **jít**
ruce ohnuté v lokti se střídavě pohybují podél těla vpřed a vzad
26. **stavět**
před tělem skládat ruce střídavě na sebe
27. **sbírat/zvedat**
ruce střídavě naznačují sbírání, prsty se otevírají a zavírají
28. **vařit/míchat**
ruka krouživým pohybem před tělem naznačuje míchání
29. **rozumět/už vím**
ukazováček s prostředníčkem opakovaně ťuknou na spánek
30. **čistit si zuby/zubní kartáček**
ruka se pohybuje před zuby tam a zpět
31. **ptát se/nevím**
dlaně se pohybují před tělem tam a zpět
32. **stříhat/nůžky**
ruka před tělem, ukazováček a prostředníček naznačují stříhání
33. **malovat/štětec**
ruka drží před tělem fiktivní štětec a „maluje“
34. **tleskat**
obě ruce tleskají před tělem
35. **plakat/smutný**
ruce v pěst pod oči naznačují utírání slz
36. **mýt/mýdlo**
spojené ruce naznačují krouživým pohybem mytí
37. **cvičit/síla**
ruce pokrčené v lokti podél těla naznačují zvedání činky
38. **houpat/tančit**
ruce před tělem naznačují držení druhé osoby a houpání
39. **spát/únava**
dlaně složené pod nakloněnou hlavou
40. **počítat**
prsty ukazují 1 2 3
41. **zpívat/hudba**
ukazováček a prostředníček spirálovitě směřují od úst nahoru
42. **jíst/jídlo**
ruka před tělem, pohybem k ústům naznačuje vedení lžičky
43. **pít/žízeň**
ruka pohybem k ústům naznačuje pití
44. **pojd' sem**
ruka natažená od těla, prsty naznačují pohyb k tělu
45. **pracovat**
obě ruce v pěst před tělem, jedna tluče o druhou
46. **házet**
otevřená dlaň zvednutá za hlavou pohybem vpřed naznačuje házení
47. **chytat**
ruce natažené před tělem se přimknou k tělu
48. **plavat**
dlaně spojit před tělem, pohybem vpřed a od těla do stran naznačit plavání
49. **mluvit**
dlaň před ústa, prsty kmitají na spodní ret
50. **poslouchat/slyšet**
přiložit otevřenou dlaň za ucho
51. **telefonovat/telefon**
ruka naznačí pomocí palce a malíčku sluchátko
52. **psát/tužka**
palec s ukazováčkem naznačí vlnovitým pohybem psaní do dlaně druhé ruky
53. **hrát si/hra**
ruce se spojenými prsty se střídavě pohybují nahoru a dolů
54. **přemýšlet/nápad**
spirálovitým pohybem prstů od spánku naznačit pohyb myšlenek
55. **zlobit se**
ruce v pěst před tělem se energicky pohybují vzhůru
56. **číst/kniha**
spojené ruce před tělem se otevrou
57. **opakovat**
ukazováček se dotkne tváře a opiše před obličejem oblouk
58. **schovat se**
zkřížit ruce vedle hlavy ve výši očí
59. **leknout se/bát se**
ruce v pěst zkřížit před tělem

C. BARVY

60. **červená**
ukazováček na rtech provádí opakovaný pohyb do stran
61. **žlutá**
ruka v pěst s palcem a zvednutým malíčkem, palec tlačí krouživým pohybem do spánku
62. **hnědá**
spojené ruce před tělem sevřené v pěst naznačují točení hrnčířského kruhu
63. **černá**
dlaně se překříží před očima a naznačí tmu
64. **modrá**
dva prsty křížem na tváři hladí tvář směrem od těla
65. **zelená**
ukazováček a prostředníček vodorovně pohladí bradu
66. **bílá**
ruka v pěst, palec opakovaně klouže od ramene dolů

D. DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY

67. **auto/řídít**
ruce před tělem drží a otáčejí fiktivní volant
68. **kolo/šlapat**
ruce podél těla, prsty střídavě krouživým pohybem naznačují točení kol
69. **vlak**
ruce v pěst podél těla současně krouží
70. **motorka**
ruce u těla ve výšce pasu sevřené v pěst točí zápěstím
71. **lod'**
spojené dlaně se vlnovitě pohybují vpřed
72. **letadlo/létat**
rozpažené paže, tělo se naklání ze strany na stranu

D. OBLEČENÍ

73. **tričko/léto**
ruka naznačuje na protější paži krátký rukáv
74. **kalhoty**
obě ruce naznačují oblékání kalhot
75. **bunda/kabát**
obě ruce pohybem přes ramena naznačují oblékání bundy
76. **boty**
ruce sevřené v pěst pokrčené v lokti souběžně přitahovat k tělu
77. **čepice**
ruce v pěst vedle hlavy naznačují nasazení čepice pohyb dolů

E. PŘEDMĚTY

78. **stůl**
ruce před tělem se oddalují a naznačují obrys stolu
79. **židle/sednout**
pokrčené ruce podél těla, dlaně souběžně naznačují pohyb dolů
80. **počítač/notebook**
pokrčené ruce vedle těla, prsty naznačují psaní na klávesnici
81. **dům/střecha**
prsty rukou se před tělem opírají o sebe a vytvářejí tvar střechy
82. **brýle**
palec a ukazováček každé ruky spojit před očima v kruh
83. **batoh/výlet**
obě ruce v pěst „drží“ popruhy od batohu
84. **lampa/světlo**
zvednutá ruka rozevře prsty a naznačí světlo
85. **hodinky/čas**
ukazováček poklepe na zápěstí druhé ruky
86. **hřeben/česat**
ruka sevřená v pěst naznačí na vlasech česání

F. RODINA/OSOBY

87. **já**
ukazováček se opakovaně dotkne hrudníku
88. **ty**
ukazováček ukazuje před sebe na určitou osobu
89. **my/všichni**
ukazováček kreslí kruh před tělem
90. **dítě/děti**
ruka před tělem obloučkem naznačí pohlazení (děti = více obloučků)
91. **sourozenci**
ukazováčky se před tělem střídavě oddalují a přibližují
92. **kamarád**
spojený palec s ukazováčkem křížmo poklepe na srdce
93. **táta**
ruka v pěst, palec se opírá o bradu a provede pohyb vpřed
94. **máma/hladit**
dlaň jedné ruky hladí krouživým pohybem tvář
95. **babička**
ukazováček a prostředníček pohladí vodorovně čelo
96. **dědeček**
ukazováček a prostředníček pohladí svisle spánek a tvář
97. **muž**
ruka sevřená v pěst naznačuje na tváři holení
98. **žena**
obě ruce na hrudníku naznačují ňadra
99. **miminko/chovat**
ruce složené před tělem naznačují houpání dítěte v náruči
100. **rodina**
spojené ukazováčky před tělem opisují kruh
101. **mám tě rád**
obě ruce před tělem, naznačit objetí

G. RŮZNÉ

- 102. malý**
ruka vedle těla klesne k zemi dolů
- 103. velký**
ruce zvednout směrem vzhůru
- 104. krátký**
ruce před tělem asi 10 cm od sebe
- 105. dlouhý**
ruce před tělem asi 40 cm od sebe
- 106. špinavý/fuj**
ruka naznačuje ometání špíny ze hřbetu druhé ruky
- 107. mám hlad**
ruka hladí břicho krouživým pohybem
- 108. den**
zdvihnutá ruka, otevřená dlaň směřuje k obličeji
- 109. noc**
zdvihnutá ruka, otevřená dlaň od těla
- 110. dnes/tady**
ukazováčky podél těla ukazují dolů
- 111. včera**
pokrčená ruka u ucha ukazuje pohyb dozadu
- 112. zítra**
ruka vedle hlavy „vyklopí“ dlaň dopředu
- 113. toaleta/nočník**
ruka od břicha naznačuje směr dolů
- 114. ticho**
ukazováček přiložit ke rtům
- 115. konec/dost**
ruce zkřížené před tělem
- 116. pozor/stůj**
zvednutá dlaň vedle těla naznačuje stop
- 117. nezlob**
zvednutý ukazováček jedné ruky se pohybuje tam a zpět
- 118. pryč/odejít**
ruka vedle těla, hřbet ruky se pohybuje od těla ven
- 119. prosím**
spojené dlaně, prsty se střídavě pohybují nahoru a dolů
- 120. děkuji**
ruka se dotkne brady a odklopí se
- 121. ano/dobře**
spojit palec a ukazováček před tělem
- 122. ne/nechci**
vztyčené ukazováčky zkřížit před tělem, hlava naznačuje ne
- 123. otevírat/zavírat**
ruka naznačuje pohybem otevírání a zavírání dveří
- 124. odemykat/ zamykat**
prsty jedné ruky krouživým pohybem tlačí do dlaně druhé ruky
- 125. hlasitý/hluk**
dlaně přiložit na uši
- 126. Vánoce**
ruce před tělem malují obrys vánočního stromu

Vysvětlivky k šipkám

	výchozí bod		pohyb do obou stran
	směr pohybu		opakovaný pohyb do obou stran
	opakovaný směr pohybu		pohyb prstů
	směr pohybu do zakončení		spirálovitý pohyb
	krouživý pohyb		otevření prstů
	opakovaný krouživý pohyb		zkřížený pohyb